

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 02/13/2019
Spisová značka: 8 Tdo 1533/2018
ECLI: ECLI:CZ:NS:2019:8.TDO.1533.2018.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti
Ublížení na zdraví z nedbalosti
Dotčené předpisy: § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku
§ 148 odst. 1 tr. zákoníku
Kategorie rozhodnutí: C

8 Tdo 1533/2018-32

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 13. 2. 2019 o dovolání obviněného **D. V.**, nar. XY, trvale bytem XY, okres Jičín, proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. 11 To 266/2018, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jičíně pod sp. zn. 1 T 232/2015, t a k t o :

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. **se dovolání obviněného D. V. odmítá.**

O d ů v o d n ě n í :

1. Obviněný D. V. (dále jen „obviněný“, příp. „dovolatel“) byl rozsudkem Okresního soudu v Jičíně ze dne 19. 3. 2018, sp. zn. 1 T 232/2015, uznán vinným, že

dne 11. 7. 2015 v době od 20,05 hodin do 20,14 hodin v katastru obce XY, okres Jičín, ve vzdálenosti 650 m od silnice č. 286 vedoucí mezi XY a XY řezal motorovou pilou pahýl stromu – jasanu o délce kmenu 7 m a průměru ve své spodní části 31 cm, přičemž dostatečně nezajistil bezpečnost osob pohybujících se v jeho bezprostředním okolí a na přilehlé zpevněné cestě v prostoru ohroženém při kácení stromu, neboť místo porážení stromu si řádně nezajistil, neoznačil a ani k práci nepřibral další náležitě poučenou osobu, čímž nedodržel obecné zásady bezpečnosti práce, a porušil tak ustanovení § 2900 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, neboť vyžadují-li to dané okolnosti, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na životě, zdraví nebo vlastnictví jiného, kdy padající kmen stromu dopadl na po přilehlé zpevněné cestě projíždějící motocyklový skútr BAOTIAN CYBORG ECO 50 RZ XY, modré barvy, řidiče V. M., nar. XY, kdy na místě spolujezdce seděl P. S., nar. XY, kterého kmen udeřil do čelní části helmy, srazil z motocyklu, přičemž v důsledku pohybu motocyklu podjel poškozený pod kmenem a skončil na zemi ve vzdálenosti 4,45 m od spadlého kmene, padající kmen současně vymrštil z motocyklu řidiče, který dopadl na zpevněnou cestu a utrpěl pohmoždění pravého loketního kloubu a pohmoždění pravé kyčle s nutností nosit zpevňující dlahu na pravé ruce po dobu 3 týdnů, a dále utrpěl zranění P. S., a to difuzní otok mozku, frakturu baze lební, střední a přední jámy lební, frakturu obličejového skeletu, frakturu spodiny orbity vpravo, kdy byl transportován leteckou záchrannou službou do Fakultní nemocnice v Hradci Králové, následně převezen na neurologickou kliniku FN Hradec Králové a posléze na ARO Oblastní nemocnice v Jičíně, kde byl hospitalizován do 18. 9. 2015, a poté umístěn do Léčebny dlouhodobě nemocných v XY a posléze do XY odborné léčebny pro děti a dospělé v XY.

2. Takto popsané jednání obviněného soud právně kvalifikoval jednak jako přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku a jednak jako přečin ublížení na

zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 tr. zákoníku. Za to mu uložil podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 1 tr. zákoníku *úhrnný trest* odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců, jehož výkon podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání dvou roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu rovněž uložil povinnost nahradit poškozené Zdravotní pojišťovně Ministerstva vnitra ČR, se sídlem Vinohradská 2577/178, Praha 3, škodu ve výši 2 502 Kč.

3. Proti citovanému rozsudku podal obviněný odvolání, o kterém rozhodl Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. 11 To 266/2018, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

4. Obviněný se ani s rozhodnutím odvolacího soudu neztotožnil a prostřednictvím obhájce Mgr. Jakuba Houžvice proti němu podal dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

5. Dovolatel vyslovil názor, že rozhodování o předmětném skutku je rozhodování soudu na samotné hranici trestní odpovědnosti, neboť v dané věci je třeba pečlivě zvažovat, zda se nejedná pouze o souhrn řady okolností, které vyústily v nešťastnou náhodu, nebo už o jeho trestněprávní jednání. S tvrzením, že se snažil zabránit a předejít jakékoli události, kdy se několikrát ujistil a osobně zkontroloval, zda není nikdo v okolí přítomen, a s ohledem na zásadu *ultima ratio* měl za to, že by připadalo v úvahu posuzovat takové jednání spíše jako nešťastnou náhodu, kterou nikdo výlučně nezavinil. Jestliže pak odvolací soud dal za pravdu jeho obhajobě, že skutečně orgány činné v přípravném řízení nevěnovaly dostatečnou pozornost tomu, zda řidič motocyklu byl pod vlivem návykové látky a zda to mohlo mít vliv na průběh nehodového děje, a následně shledal, že takový postup nemá na samotné trestní řízení a odsouzení žádný vliv, jde o naprosté a zásadní porušení snad všech zásad trestního řízení a práva na spravedlivý proces, a soudy měly postupovat v duchu zásady v pochybnostech ve prospěch obviněného. S poukazem na znalecký posudek znalce Ing. Miloše Málka předešel možnosti, v jejichž případě by řidič motocyklu mohl nehodě zabránit (zabrzdit před místem pádu kmene stromu na cestu, případně začít brzdit), a vytkl soudům, že tyto okolnosti zcela opominuly, nevzaly je nijak právně v potaz a přehlížely, že ve věci nebylo provedeno dostatečné dokazování. Zdůraznil, že v posuzovaném případě se tak prolíná nedostatečné zajištění a zdokumentování stěžejních důkazů, tj. porušení základních povinností orgánů činných v trestním řízení a základních zásad trestního řádu. Uvedená pochybení ve svém důsledku vedla ke znemožnění a poškození jeho práva na obhajobu, když jejich intenzita dosahuje takové míry, že tato pochybení nelze již v trestním řízení odstranit, což mělo vést ke zproštění obžaloby.

6. Dále obviněný namítl nesprávné právní posouzení ve vztahu k pojmovému znaku skutkové podstaty v podobě porušení „důležité povinnosti“. Vyslovil názor, že z porušení pouze obecné prevenční povinnosti podle § 2900 občanského zákoníku nelze dovodit porušení důležité povinnosti ve smyslu § 147 odst. 2, resp. § 148 odst. 1 tr. zákoníku. V této souvislosti poukázal i na to, že soudy obou stupňů se intenzivně snažily najít speciální zákonné ustanovení, které by odůvodňovalo, že se jedná o porušení důležité povinnosti, ovšem žádné takové zákonné ustanovení, které by se vztahovalo i na něj, nenalezly.

7. Z výše uvedených důvodů dovolatel v závěru svého podání navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení, jakož i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Jičíně, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Jičíně, aby věc znovu projednal a rozhodl.

8. Dovolání obviněného bylo v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. doručeno v opise nejvyššímu státnímu zástupci. Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) ve svém podrobném vyjádření k němu předně poukázal na to, že pokud se

dovolatel domáhá užití zásady in dubio pro reo a namítá neúplné dokazování, neodpovídá dovolání žádnému z uplatněných dovolacích důvodů, neboť se jedná o námitky procesní. K dalším výhradám obviněného, jež tvoří podstatu dovolání, uvedl, že jsou námitkami hmotněprávními, tj. z hlediska dovolacích důvodů relevantními. Za takovou označil především námitku v části III. dovolání, jež spočívala v tvrzení obviněného, že jeho jednání bylo třeba považovat za pouhou „nešťastnou náhodu, kterou nikdo výlučně nezavinil“, přičemž mělo být zohledněno spoluzavinění poškozeného, a proto mělo být postupováno podle zásady ultima ratio, jíž se zjevně domáhal beztrestnosti svého jednání podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku jakožto jednání nikoliv společensky škodlivého. Za druhou relevantní výhradu obviněného pak považoval námitku v části IV. dovolání, že z porušení pouhé obecné prevenční povinnosti podle § 2900 občanského zákoníku není možno dovodit porušení důležité povinnosti podle trestního zákoníku. Státní zástupce však obě zmíněné námitky považoval za zjevně neopodstatněné.

9. Ve vztahu ke stěžejní námitce obviněného akcentující spoluzavinění poškozeného státní zástupce poukázal na to, že k této se již dostatečně vyjádřily oba soudy nižších instancí v odůvodnění svých rozhodnutí (nalézací soud tak učinil velmi podrobně v odstavci 16. na stranách 10 až 12 svého rozsudku a odvolací soud v odstavcích 9. a 10. na stranách 3 a 4 svého usnesení). Plně se ztotožnil se závěrem obou soudů, že řidič motocyklu nemohl střetu s padajícím kmenem stromu zabránit ani při žádném z možných časů pádu tohoto kmene a že za této situace je zcela nerozhodné, zda jeho schopnost bezpečně ovládat motocykl byla či nebyla snížena požitím návykové látky. Připomněl k tomu, že dovolatel kácel strom proto, aby jej majiteli lesa odcizil, a že již z tohoto důvodu chtěl nepochybně místo takové „těžby“ utajit a nikoliv na ně kohokoliv upozorňovat; již proto ukryl své vozidlo i přívěs tak, aby je nebylo možno z cesty vidět. Tvrzení obviněného, že řidič motocyklu mohl následky nehody zmírnit brzděním, označil za čistou spekulaci směřující navíc k týmž nebo ještě závažnějším následkům nehody. V této souvislosti zdůraznil, že samotný řidič se těžkému zranění vyhnul jen tím, že se sehnul a padající kmen podjel, zatímco jeho spolujezdec se sehnout nestihl, obličejem narazil do kmene, a právě proto utrpěl těžké zranění hlavy. Případné brzdění motocyklu by tak mohlo vést jen k tomu, že by náraz kmene směřoval na hlavu řidiče a poté logicky i na některou část těla spolujezdce, jemuž by beztak hrozil i náraz obličejem do týlu hlavy řidiče, a v konečném důsledku by byl následek takového jízdního manévru ještě horší, neboť těžká újma na zdraví by vznikla oběma osobám na motocyklu. Jestliže tedy za této situace dovolatel vytýkal řidiči, že se jen sehnul, aniž by brzdil, považoval to za absurdní, a dále uvedl, že ať tento byl či nebyl pod vlivem zakázané látky, v dané situaci reagoval pohotově a zcela přiměřeně. K jeho nedokončené výhradě, že poškozený „v době nehody nedisponoval oprávněním pro řízení motocyklu, což že velice“ poznamenal, že podle poznatku dozorového státního zástupce poškozený v době skutku již řidičský průkaz opět měl, ale nevyzvedl si jej.

10. Státní zástupce tudíž jakékoliv spoluzavinění poškozeného vyloučil, přičemž upozornil i na to, že ať již kmen padal 2 nebo 3 sekundy, vždy se jednalo o náhlou a zcela nečekanou překážku, kterou bylo možno podjet na motocyklu vleže, když navíc při pomalejším pádu kmene by mělo zvolené podjetí ještě větší naději na úspěch, a tudíž při žádné konkrétní rychlosti pádu kmene nebylo možno považovat takový jízdni manévr za nesprávný a z jeho provedení by nebylo možno dovozovat spoluzavinění poškozeného. Dodal, že požadavkem zcela nepřiměřeným povinností řidiče je i to, že by měl za běžných klimatických podmínek při jízdě lesem sledovat zejména i koruny stromů; řidiči při jízdě lesem sledují vozovku se zaměřením na výskyt chodců na krajnici či přebíhající lesní zvěře, nikoliv stromy padající jim do cesty (samovolný pád stromu na vozovku je za běžných klimatických poměrů velmi nepravděpodobný, stejně jako pád koše z balonu nebo malého letadla). Vzhledem k tomu, že obviněný jinou výjimečnost svého skutku než výrazné spoluzavinění jednoho z poškozených neuvedl, státní zástupce uzavřel, že tak není nic, oč by bylo možno opřít užití § 12 odst. 2 tr. zákoníku, neboť v případě činu dovolatele tak, jak je popsán v rozsudku nalézacího soudu, se jedná o těžkou újmu na zdraví způsobenou při krádeži dřeva

pádem neodborně káceného stromu, přičemž uvedené okolnosti škodlivost samotného ublížení na zdraví spíše zvyšují, než snižují.

11. Státní zástupce se dále zaměřil na druhou hmotněprávní námitku obviněného, podle níž z porušení pouhé obecné prevenční povinnosti podle občanského zákoníku nelze dovodit porušení důležité povinnosti podle trestního zákoníku. Připomněl, že i k této se již soudy obou stupňů vyjádřily, přičemž nalézací soud v odstavci 17. na straně 13 svého rozsudku velmi přesně popsal povinnosti porušené dovolatelem při kácení předmětného kmene stromu; tento byl osobou „řádne neproškolenou“, kácel „bez řádného označení místa“, činil tak „při nedostatečném zajištění prostoru vymezeného kruhovou plochou o poloměru dvou délek káceného stromu“, navíc „s dopadem kmene do prostoru účelové komunikace v celé její šíři“. Nalézací soud přitom vycházel nejen z § 2900 občanského zákoníku, ale i z „obecných zásad bezpečnosti práce“, které v odstavci 12. na straně 9 svého rozsudku dovodil z podzákoného předpisu – z přílohy II. tehdy platného nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru. Odvolací soud se s touto úvahou ztotožnil, jak je patrné v odstavci 9. na straně 3 jeho usnesení.

12. Státní zástupce se následně zabýval citovaným vládním nařízením a dále zákonem č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ovšem současně zdůraznil, že za rozhodnou pro posouzení předmětné věci považuje obecnou prevenční povinnost podle § 2900 občanského zákoníku. Vyslovil názor, že přestože ve smyslu citovaného zákona obviněný nebyl ani zaměstnancem podle zákoníku práce, ani živnostníkem podle živnostenského zákona, a v podstatě konal nelegální činnost, která přirozeně není co do dodržování bezpečnostních předpisů zákonodárcem výslovně regulována, nelze mít za to, že by zloději na rozdíl od zaměstnanců či živnostníků nepodléhali při těžbě dřeva žádným předpisům o bezpečnosti práce; naopak je nerozhodné, zda účelem těžby je legální dispozice se dřevem, nebo jeho krádež (nemožnost takového rozlišení demonstroval příkladem, kdy by těžební společnost těžila dílem legálně a dílem nelegálně na cizím pozemku, a pokud by její zaměstnanci těžbou někoho zranili, nemohli by se vyvinut jen tím, že v dané chvíli dřevo jen kradli jako zloději a netěžili je jako zaměstnanci). Vyjádřil proto přesvědčení, že těžbu dřeva zlodějem je možné považovat za činnost nejvíce se blížící samostatné výdělečné činnosti podle výše citovaného zákona, zvláště když je zde v poznámce uveden živnostenský zákon jen jako jeden z příkladů. Následně dovodil, že na daný případ by bylo možné vztáhnout úvahy z rozhodnutí Nejvyššího soudu v obdobné trestní věci ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 7 Tdo 1446/2017, a tyto by byly v souladu i s úvahami nalézacího soudu, který porušení zásad bezpečnosti práce dovolatelem dovodil právě i z výše uvedeného vládního nařízení.

13. Za zásadní v dané věci ovšem státní zástupce považoval, že porušení důležité povinnosti ve smyslu trestního zákoníku je možno dovodit i z obecné prevenční povinnosti podle občanského zákoníku. S poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2017, sp. zn. 3 Tdo 1342/2017, a následné usnesení Ústavního soudu v této věci ze dne 20. 3. 2018, sp. zn. I. ÚS 709/18, v němž Ústavní soud vyslovil stanovisko, že porušení obecné prevenční povinnosti ve smyslu § 2900 občanského zákoníku může být posuzováno jako porušení důležité povinnosti, jestliže v konkrétním případě existoval bezprostřední vztah k ochraně života a zdraví lidí, usoudil, že není vyloučeno dovodit porušení důležité povinnosti toliko z porušení obecné prevenční povinnosti podle občanského zákoníku. Zásadní je, aby toto porušení bylo dostatečně konkretizováno (jakým konkrétním způsobem měl obviněný jednat a nejednat) a aby existovala příčinná souvislost mezi tímto porušením a škodlivým následkem; porušená povinnost by tedy měla mít přímý vztah k ochraně života a zdraví lidí. Tyto podmínky byly v případě dovolatele

splněny. Státní zástupce doplnil, že těžba dřeva, včetně kácení stromů, je starobylostí, kterou naši předkové prováděli tisíce let – od samotných počátků osidlování této krajiny. K uvědomění si nebezpečí vzešlého z padajícího stromu není třeba žádných odborných znalostí ani zkušeností, neboť bez ohledu na návody či bezpečnostní předpisy musí být každému rozumnému člověku zřejmé, že pádem stromu na veřejnou cestu může dojít ke zranění či usmrcení procházejícího či projíždějícího člověka. Státní zástupce proto považoval to, že se nikdo nesmí nacházet v prostoru, kam kácený strom padá, za povinnost natolik zřejmou, že ji není třeba dovozovat z žádných podzákoných předpisů a postačí ji opřít o obecnou prevenční povinnost podle § 2900 občanského zákoníku; stejně tak je zřejmé, že porušení této povinnosti může bezprostředně vést k usmrcení nebo zranění osob nacházejících se v okruhu výšky kmene padajícího stromu.

14. V závěru svého vyjádření státní zástupce shrnul, že dovolací námitky obviněného zčásti neodpovídají žádnému dovolacímu důvodu. Zčásti jde pak o opakování výhrad uplatněných již v řízení před oběma soudy nižších instancí, se kterými se tyto již dostatečně a správně vypořádaly. Z těchto důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. podané dovolání jako zjevně neopodstatněné odmítl. Současně z hlediska ustanovení § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlasil s tím, aby Nejvyšší soud učinil rozhodnutí v neveřejném zasedání.

15. Nejvyšší soud zaslal vyjádření státního zástupce datovou schránkou na vědomí výše jmenovanému obhájci obviněného (bylo mu doručeno dne 19. 1. 2019). Jeho případnou repliku k němu neměl ke dni svého rozhodnutí k dispozici.

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání v této trestní věci je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

17. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., Nejvyšší soud musel dále posoudit otázku, zda obviněným uplatněné dovolací důvody lze považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. Současně je třeba dodat, že z hlediska § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. nepostačuje pouhé formální uvedení některého z důvodů vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. odkazem na toto zákonné ustanovení, ale tento důvod musí být také skutečně v podaném dovolání tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami.

18. Jak již bylo uvedeno, obviněný své dovolání výslovně opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

19. Z logiky věci se Nejvyšší soud nejprve zabýval dovolacím důvodem podle **§ 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.**, který je dán tehdy, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí (*prvá alternativa*) nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k) (*druhá alternativa*).

20. Jestliže v posuzované věci odvolací soud rozhodl tak, že odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. zamítl, tj. rozhodl po věcném přezkoumání, je zjevné, že tento dovolací důvod přichází v úvahu pouze v jeho druhé variantě, tj. ve spojení s některým z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

21. Jak již bylo uvedeno, obviněný v dovolání dále uplatnil dovolací důvod podle **§ 265b odst. 1**

písm. g) tr. ř., který je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možno namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně kvalifikován jako určitý trestný čin, ačkoli šlo o jiný trestný čin, nebo se o trestný čin vůbec nejednalo. Důvody dovolání jako specifického opravného prostředku jsou koncipovány tak, že v dovolání není možno namítat neúplnost dokazování, způsob hodnocení důkazů a nesprávnost skutkových zjištění. Nejvyšší soud jakožto soud dovolací nemůže přezkoumávat a posuzovat postup hodnocení důkazů soudy obou stupňů ve věci ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., neboť tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotněprávních. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Je třeba zdůraznit, že Nejvyšší soud je zásadně povinen vycházet z konečného skutkového zjištění soudů obou stupňů a teprve v návaznosti na to zvažovat právní posouzení skutku a jiné hmotněprávní posouzení. V opačném případě by se totiž dostával do pozice soudu druhého stupně a suploval jeho činnost (k tomu srov. usnesení Ústavního soudu např. ve věcech sp. zn. I. ÚS 412/02, sp. zn. III. ÚS 732/02, sp. zn. III. ÚS 282/03, sp. zn. II. ÚS 651/02, a další). V této souvislosti je také třeba připomenout, že z hlediska nápravy skutkových vad trestní řád obsahuje další mimořádné opravné prostředky, a to především obnovu řízení (§ 277 a násl. tr. ř.) a v určitém rozsahu i stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl. tr. ř.).

22. Z tohoto pohledu část námitek dovolatele, jimiž s poukazem na neúplné dokazování zpochybňoval skutková zjištění soudů obou stupňů a domáhal se zásady *in dubio pro reo*, jak konstatoval rovněž státní zástupce ve svém přílehlavém vyjádření, nemohla obstát, neboť se jednalo o výhrady skutkové, resp. procesní povahy, jež rozhodně nelze považovat za relevantně uplatněné v rámci dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

23. Obviněný však ve svém dovolání uplatnil též dvě námitky, které je třeba z hlediska citovaného dovolacího důvodu považovat za relevantní. První z nich spočívala v tvrzení obviněného, že v posuzovaném případě se jednalo spíše o souhrn řady okolností, jež vyústily v nešťastnou náhodu, kterou nikdo výlučně nezavinil, a proto mělo být postupováno podle zásady *ultima ratio*. Vyjádřil přitom přesvědčení, že na škodlivém následku se zásadním způsobem podíleli poškození, kteří porušili několik zákonných předpisů, zejména řidič motocyklu, jenž v době nehody navíc byl pod vlivem omamných látek a současně nedisponoval oprávněním pro řízení motocyklu.

24. Nejvyšší soud však shledal, že jakkoli je taková námitka obviněného mířící k aplikaci zásady subsidiarity trestní represe námitkou relevantně uplatněnou (a to i přes skutečnost, že obviněný v tomto směru argumentoval i zpochybňováním skutkových zjištění učiněných soudy na podkladě provedeného dokazování, prováděl vlastní hodnocení zejména znaleckého posudku vypracovaného znalcem Ing. Milošem Málkem a vyvozoval na jeho podkladě vlastní skutkové závěry o různých možnostech průběhu nehodového děje), nelze ji považovat za opodstatněnou.

25. V obecné rovině je třeba předně uvést, že tato zásada je obsažena v § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Z tohoto vymezení, které navazuje na zásadu zákonnosti vyjádřenou v § 12 odst. 1 tr. zákoníku, podle které jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze uložit, plyne, že trestní represe, tj. prostředky trestního práva, je možné v konkrétní věci použít jen tehdy, když jde o společensky škodlivé jednání a uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu nepostačuje.

26. Takto definovaným principem „*ultima ratio*“ je zajištěno, aby prostředky trestního práva byly

použity zdrženlivě, především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Tím je vyjádřena funkce trestního práva jako krajního prostředku ve vztahu k ostatní delikt ní právní úpravě (správněprávní, občanskoprávní, obchodněprávní apod.). Z uvedeného vyplývá, že trestnými činy mohou být pouze závažnější případy protispolečenských jednání, a to podle zásady, že tam, kde postačí k regulaci prostředky správního nebo civilního práva v širším slova smyslu, jsou trestněprávní prostředky nejen nadbytečné, ale z pohledu principu právního státu také nepřijatelné. Ochrana majetkových vztahů má být v první řadě uplatňována prostředky občanského a obchodního práva a teprve tam, kde je taková ochrana neúčinná a kde porušení občanskoprávních vztahů svou intenzitou dosahuje zákonem předpokládané společenské škodlivosti, je namísto uvažovat o trestní odpovědnosti (v podrobnostech k tomu srov. nálezy Ústavního soudu například ve věcech sp. zn. II. ÚS 372/2003, I. ÚS 558/2001, I. ÚS 69/2006, I. ÚS 541/2010, II. ÚS 1098/2010, dále celou řadu rozhodnutí Nejvyššího soudu a zejména stanovisko jeho trestního kolegia ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr., z komentované literatury pak Šámal P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. BECK, 2012, s. 117 a 118).

27. Nejvyšší soud se v tomto směru plně ztotožnil s názorem státního zástupce, že nezodpovědné a nebezpečné jednání obviněného spočívající v kácení stromu při absenci jakýchkoli bezpečnostních opatření (když navíc jeho cílem bylo naopak tuto činnost zatajit, neboť dřevo měl v úmyslu odcizit), kterým jednomu z poškozených způsobil těžkou újmu na zdraví a druhému ublížil na zdraví, takto vymezeným kritériím pro použití zásady subsidiarity trestní represe a na ni navazujícího principu ultima ratio neodpovídalo a ochrana pouze prostředky práva civilního v daném případě rozhodně nepostačovala.

28. Jestliže se obviněný domáhal aplikace zásady subsidiarity trestní represe s poukazem na spoluzavinění zejména poškozeného – řidiče motocyklu V. M. z důvodu jeho nesprávné reakce na padající kmen stromu, ovlivnění omamnými látkami a též toho, že v dané době nedisponoval příslušným řidičským oprávněním, nelze takové argumentaci v žádném případě přisvědčit.

29. Nejvyšší soud ve shodě s názorem státního zástupce v jeho výstižném vyjádření shledal, že je zcela namísto přisvědčit závěru obou soudů nižších instancí učiněnému na podkladě provedených důkazů (zejména shora zmíněného znaleckého posudku Ing. Miloše Mála), že jakékoliv spoluzavinění jmenovaného poškozeného je třeba považovat za zcela vyloučené a výlučnou příčinou nehody a způsobení zranění oběma poškozeným bylo jednání obviněného. Jak vyplývá z předmětného znaleckého posudku, možnost zabránit nehodě byla v podstatě jediná, a to zastavit před místem, kam padal kmen stromu na cestu, ovšem řidič motocyklu k tomu měl při rychlosti jízdy 40 až 50 km/h a při času pádu kmene cca 2 s čas 1 s, tj. čas naprosto nedostatečný. Jestliže obviněný namítal, že střetu kmene a poškozeného spolujezdce P. S. bylo možno zabránit, pokud by řidič reagoval na vzniklou překážku brzděním, pak je zapotřebí uvést, že za této situace by kmen spadl na řidiče motocyklu nebo těsně před motocykl, což by zcela nepochybně vedlo k pádu motocyklu a mohlo by dojít k ještě horším následkům. S ohledem na technické možnosti skútru znalec nepovažoval za reálnou ani teoreticky připadající do úvahy další možnost zabránění dopravní nehodě, a to ujet z místa pádu stromu. Jak zdůraznil, řidič motocyklu mohl padající kmen stromu registrovat až v bezprostřední blízkosti, a to při spatření jeho vrchní části; při jízdě je ale pozornost řidiče orientována směrem dopředu a periferně do stran, nikoli do výšky, takže padající kmen stromu se stává překážkou, až když je vůči vozovce pod úhlem 60 stupňů a menším.

30. Navíc, jak v této souvislosti přiléhavě doplnil státní zástupce ve svém vyjádření, při jízdě lesem za běžných klimatických podmínek se řidiči při sledování vozovky a ostatních motorových vozidel zaměřují na případný výskyt chodců či přebíhající lesní zvěř, nikoliv na stromy. Uvedené závěry znalec přitom učinil i pro případ, že řidič skútru nebyl ovlivněn žádnou omamnou ani

psychotropní látkou, tj. ani osoba takto neovlivněná nebyla reálně schopna způsobenému následku zabránit, a tedy ani taková obhajoba obviněného nemůže obstát (ostatně ovlivnění řidiče návykovou látkou v době jízdy nebylo prokázáno). Obdobně je pro posouzení věci irelevantní jeho námitka, že řidič řídil skútr v době, kdy neměl řidičské oprávnění, nehledě na to, že (jak zdůraznil i státní zástupce) podle poznatku dozorového státního zástupce poškozený v době skutku již řidičský průkaz opět měl, pouze si jej nevyzvedl. Nejvyšší soud považuje za vhodné závěrem dodat, že výše uvedená argumentace obviněného nejenže neobstojí, ale je poznamenána jeho naprosto nekritickým náhledem na svoje protiprávní jednání.

31. Druhou námitkou, již obviněný ve svém dovolání uplatnil a kterou lze považovat za takovou, která obsahově odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., byla jeho výhrada nesprávného právního posouzení ve vztahu k pojmovému znaku skutkové podstaty v podobě porušení důležité povinnosti s tím, že toto nelze dovodit z porušení pouhé obecné prevenční povinnosti podle § 2900 občanského zákoníku.

32. Nejvyšší soud však rovněž uvedené výhradě dovolatele nemohl přisvědčit, naopak i v tomto směru se ztotožnil jak s úvahami a závěry obou soudů nižších stupňů, tak s přílehlavým a podrobným vyjádřením státního zástupce. Již proto (a z důvodu procesní ekonomie) je možné jak na odůvodnění rozhodnutí obou soudů (zejména stranu 13 rozsudku soudu prvního stupně a stranu 3 usnesení odvolacího soudu) a příslušné pasáže vyjádření státního zástupce odkázat a jen zdůraznit či doplnit následující skutečnosti.

33. Předně je třeba poukázat na to, že obviněný měl v úmyslu kmen stromu odcizit, a proto jej chtěl pokácet tak, aby nebyl při této činnosti spatřen, a proto automobil s přívěsem, kterým na místo přijel, zaparkoval tak, aby z cesty nebyl vidět. Již zmíněné skutečnosti svědčí pro logický závěr, že činil vše pro to, aby nebyl zpozorován, a nikoliv pro to, aby dané místo náležitě a viditelně označil a upozornil tak případné chodce či projíždějící osoby na místo provádění takové nebezpečné činnosti (to při vědomí, že kácený kmen o délce 7 m a průměru 31 cm ve spodní části dopadne do prostoru účelové komunikace v celé její šíři), jakou těžba dřeva bezesporu je. Taková povaha předmětné činnosti je přitom zcela zřejmá každému rozumnému člověku a uvědomění si této skutečnosti není třeba žádných odborných znalostí ani zkušeností. Stejně tak je natolik zjevné i to, že v prostoru dopadu káceného kmene stromu se nesmí nikdo nacházet, neboť v opačném případě v tomto místě může dojít ke zranění či dokonce usmrcení osob. Jestliže pak uvedenou povinnost ten, kdo kácení stromu provádí, poruší, tj. ohrožené místo, v němž se provádějí práce, při nichž může dojít k poškození zdraví, v požadovaném rozsahu (představujícím kruhovou plochu nejméně o poloměru dvojnásobné výšky káceného stromu podle odstavce 12 přílohy II tehdy platného nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru) řádně nezabezpečí [tj. nevyznačí bezpečnostními značkami a signály dle zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci)], případně si k práci nepřibere další náležitě poučenou osobu, jedná se o porušení obecné prevenční povinnosti ve smyslu § 2900 občanského zákoníku takové intenzity, že je třeba je posoudit jako porušení důležité povinnosti ve smyslu trestního zákoníku, v daném případě konkrétně § 147 odst. 2 a § 148 odst. 1 tr. zákoníku (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 3. 2018, sp. zn. I. ÚS 709/18).

34. Zbývá dodat, že v dané věci bylo přitom nerozhodné, že obviněný dřevo netěžil ani jako zaměstnanec, ani jako osoba samostatně výdělečně činná, na něž primárně se shora citovaná právní úprava vztahuje, nýbrž jako zloděj, jehož nelegální činnost přirozeně žádná zákonná

ustanovení neupravují; to však jistě neznamená, že by taková jeho činnost nepodléhala žádným předpisům o bezpečnosti práce. Pro závěr, že porušení důležité povinnosti ve smyslu trestního zákoníku lze v posuzovaném případě dovodit z obecné prevenční povinnosti podle občanského zákoníku, plně postačí, že dané porušení bylo dostatečně konkretizováno a existoval bezprostřední vztah k ochraně života a zdraví lidí. Tyto podmínky byly v případě jednání obviněného nepochybně splněny.

35. Nejvyšší soud proto dospěl ve shodě s oběma soudy nižších instancí (jakož i státním zástupcem) k závěru, že zjištěné jednání obviněného, popsané ve skutkové větě výroku o vině soudu prvního stupně a rozvedené jak v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, tak v odůvodnění usnesení soudu odvolacího, naplňuje všechny znaky skutkové podstaty jednak přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku a jednak přečinu ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 tr. zákoníku.

36. V obecné rovině lze rovněž připomenout, že právo na spravedlivý proces není možné vykládat tak, že garantuje úspěch v řízení či zaručuje právo na rozhodnutí, které odpovídá představám obviněného. Uvedeným právem je pouze zajišťováno právo na spravedlivé soudní řízení, v němž se uplatní všechny zásady soudního rozhodování podle zákona v souladu s ústavními principy.

37. Pro úplnost je vhodné dodat, že dovolací argumentace obviněného je v převážné míře opakováním jeho obhajoby uplatněné v předchozím řízení před soudy obou nižších instancí, jež se jí řádně zabývaly a dostatečně se s ní vypořádaly.

38. Z těchto jen stručně uvedených důvodů (§ 265i odst. 2 tr. ř.) Nejvyšší soud podané dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Učinil tak v neveřejném zasedání za splnění zákonných podmínek uvedených v ustanovení § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí o dovolání není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 13. 2. 2019

JUDr. Jan Bláha
předseda senátu